

Cesta do školy

Kde bolo tam bolo, ale asi to skôr nebolo, lebo sa to odohralo v imaginárnej krajine, ktorej sa autor ani neobťažoval vymyslieť názov, stála v pustatine úbohá, z dreva zbúchaná chatrč. Určite by vás nenapadlo, že v nej aj ktosi býva. A už tobôž by vás nenapadlo, že je do nej zavedená aj elektrina. Síce televízor ani mikrovlnku by ste tu nenašli, elektrina sem bola dovážaná z primitívne zbúchanej elektrárne na vzdušný pohon na neďalekom kopci, ale stačilo to na aké - také osvetlenie a rádiobudík. Rádiobudík, ktorý v ten deň z neznámych príčin zlyhal.

Johny Freeborn sa strhol zo spánku. Nie, nezdalo sa mu to. Je tu naozaj viac svetla. Jeho myseľ začala veštiť katastrofu. Áno, bolo to tam. Digitálne číslice neukazovali to, čo mali ukazovať. Ukazovali čas, to je jasné, ale aký. Kristepane, veď príde neskoro!

Vyskočil z postele, zamieril k dverám. Ešte šťastie, že spával oblečený. V modrých, už dosť prašivých rifliah a košeli, ktorá by vo väčšine domácností už skončila v koši na pranie. Ale jemu nemal kto prať, iba ak on sám. A to nebola práve činnosť jeho srdcu blízka. Vyskočil z postele a zamieril k dverám. Tentoraz nie je čas ani na raňajky. To bude kruté. Prečo sa do školy musí chodiť tak skoro?

Áno, Johny Freeborn, žiak alebo študent, ako sa to vezme, Prvého Národného (a aj jediného) Gymnázia v Hlavnom Meste, to mal k svojej škole vyše desať míľ ďaleko. V podstate bol jej najďalej žijúcim študentom. Väčšina ľudí totiž žila v niekoľkých tých väčších mestách pri pobreží, odkiaľ sa dá za chvíľku dostať kamkoľvek. Potom, v okruhu takých päť – šesť míľ boli usadení farmári, ktorý sa snažili, z tohto malého kúska poľnohospodársky využiteľnejšej časti krajiny, vytážiť čo najviac. A dosť sa im to darilo. Ale za prudkou riekou Riava to už nemalo zmysel. Len a len rovina, sem tam nejaký kúsok vegetácie skôr už púštno charakteru. Za Johnyho chatrčou sa to však začínalo vlniť a boli tu aj vysoké kolmé skaly, takže vnútrozemie našej vymyslenej krajiny malo podobu krajiny Amerického západu.

Johny miloval tieto hory. Chodil sem často ešte ako malý. A po smrti svojich rodičov tu začal bývať. Stiahol sa do seba a v prvé dni nechcel nikoho ani vidieť. Chodieval na dlhé prechádzky, túlal sa po týchto horách od úsvitu do noci a premýšľal o zmysle života. Keď sa ako tak z toho všetkého spamätal, nechal sa najímať blízkyimi farmármi. Tí ho už dobre poznali, vedeli, že je to pracovitý a veľmi chytrý mládenec (tú veternú elektrárňu na kopci si spravil sám), takže ak potreboval peniaze, vždy sa preňho čosi našlo.

Vonku mal o také tri brvná opretú motorku prikrytú plachtou z celtoviny. Na nej vždy chodieval do školy. Kúpil si ju zo svojich prvých, ťažko zarobených peňazí. Slúžila mu dobre. Ale dnes mal proste nešťastný deň.

Jasne si uvedomoval, že to bude zázrak, ak by prišiel načas. Pokaziť si dobrú povest' u profesora dejepisu, ktorý trval na presnej dochádzke na vyučovanie, hlavne po tom, ako ho minule vyhlásil za najpoctivejšieho študenta, by nebolo dobré. Nuž čo. Nikto nie je dokonalý. I on predsa môže raz pre zmenu meškať. Ale aspoň sa o to pokúsi. Odhrnul celtovinu, šmaril ju nabok. Nasadol na svojho miláčika.

Ostali po ňom len chuchvalce púštneho prachu, ktorý sa rozplynul a odhalil už pustú chatrč úboho zbúchanú z drevených dosák.

Rútil sa na motorke ako blázon. Rýchlosť, to bolo jeho. Teraz to musí byť traťový rekord. Spod kolies vystreľovali drobné kamienky. Samozrejme, asfaltka tu nebola. Iba rovina, kam až oko dohliadlo.

Ale keď sa priblížil k Riave, trochu spomalil. Hlavne preto, aby sa trafil na most. Rieka Riava si totiž svoj názov plne zasluhuje. Už celé stáročia vyrýva do tejto krajiny kaňon, ktorý jej prudký tok prehľbuje i dnes. Netrafenie sa na most znamenal jedine skok smrti. Johnny sa často zamýšľal, či by sa to nedalo predsa len prežiť. Neodvážil sa však na to a vedel, že sa ani neodvážia. Život je predsa skvelý. Nemá zmysel pre nejakú hlúposť skákať do 30 metrov hlbokého kaňonu s kolmými stenami.

Most bol sotva čosi vyše metra široký a Johnny naň nabehol rýchlosťou asi 50 míľ za hodinu. Obe kolesá sa divoko krútili nad starými drevenými doskami ležiacimi na dvoch veľmi silných, vyše 40 metrov dlhých trámoch. Ten ľavý bol už vymenený za kovový. Po oboch stranách bolo zbúchané primitívne zábradlie.

Niektoré dosky až nadsakovali, keď po nich prešiel Johnnyho motocykel. A zhruba v strede mosta to jedna nevydržala. Ako na ňu nabehlo predné koleso, zlomila sa vo dvoje. Predné koleso snáď ani nie o milimeter kleslo, ale to stačilo, aby na ďalšiu priečku vyvinulo väčší tlak a tak povolila i tá.

Ďalej to pokračovalo ako reťazová reakcia. Ďalšie priečky vytrhlo koleso aj s klincami a tie začali padať dolu. Motocykel pod Johnym začal klesať. A dostavil sa taktiež ten známy pocit, keď cestujete nejakým dopravným prostriedkom a začnete prudko klesať.

Pred motorkou sa lámali ďalšie priečky. Keď už dostatočne klesla, jednu dosku koleso vytrhlo z trámov, už ju nezlomilo, ale odrazilo nahor a tá udrela Johnnyho do čela. Bol to začiatok pádu.

Volant prelámal posledné priečky a Johnny vrazil do prvej dosky, ktorá sa nezlomila. Motorka padala k stene protiľahlého útesu. Nemal čas ani odvahu všimnúť si, či doletela až k nemu, alebo skôr neskončila v dravom

prúde Riavy. Tá doska totiž, do ktorej vrazil mu na chvíľu vyrazila dych, Johnny sa z nej zošmykol, nohy aj celé telo mu viselo vo vzduchu, držal sa jej len prstami. Pravou rukou sa zachytil trám (aby sa dokázal vytiahnuť nahor) práve vo chvíli, keď rupla aj doska, ktorej sa držal. Z Johnnyho vyrazil pot. Zachvátila ho vlna závrate. Ako tak visel na jednej ruke nad tridsiatimi metrami vzduchu, si zrazu pospomínal na všetky tie blbosti, ktoré vyvádzať tieto letné prázdniny. A tuším aj mal v pláne mrknúť sa na tento most. Prečo to sakra nespravil?

Nuž, stalo sa. Ľavou rukou sa chytil ďalšej priečky. Dúfal, že táto sa nezlomí. Oboma rukami sa horko-ťažko vytiahol nahor. Obzrel sa po diere, ktorá v moste ostala, opäť spomenul na leto, potom vstal a rozbehol sa smerom k Hlavnému Mestu. Áno, už vedel, čo robiť.

O kúsok ďalej býval pán Jeffrey Warmwood. Bol to farmár, samozrejme. A patril medzi tých najbohatších. Dokazovala to aj dvojposchodová vybielená vila, v ktorej aj s mladou manželkou žil. Inak to bol vcelku fajn chlap. Svoj majetok si veľmi tvrdo vypracoval, čím sa dnes môže pochváliť len pár miliónárov. Sám seba považoval za najšťastnejšieho človeka na Zemi a ďakoval za to Bohu alebo tomu, kto bol za to zodpovedný. Nedovolil, aby toto „bohatstvo“ nejako prevrátilo jeho hodnotový rebríček alebo zničilo jeho charakter.

Takže tento pán sa zobudil do krásneho, slnkom zaliateho rána. Dúfal, že ho čaká perfektný deň. Lebo, čo sa týka noci, tak na túto zrejme len tak ľahko nezabudne. Milujem Nadine!!! Hovorieval si to (aj jej) každý deň.

Vyšiel von, aby vzal noviny. Čudovali by ste sa, ale i do týchto miest chodí každý deň skoro ráno nejaký ten poslíček s poštou a novinami. Zvyčajne to bývajú decká, čo si chcú zarobiť.

Vyšiel von, mal na sebe manželkin župan a v tom sa k nemu sťa víchor prihnal Johnny.

„Pán Warmwood, pán Warmwood“, kričal už z diaľky.

Pán Warmwood Johnnyho poznal. Aj uňho už veľakrát pracoval. Johnny pribehol k nemu a začal rýchlo rozprávať:

„Pán Warmwood, musíte mi pomôcť, potrebujem vašu starú.“

Pán Warmwood ešte povznesený zážitkom poslednej noci a vykoľajený Johnnyho náhlím príchodom, to tak celkom nepochopil.

„Čože?“

Johnny bol netrpezlivý.

„Veď viete, vašu starú.“

„No... ehm... no jasne.“

A Johnnyho už nebolo. Jeffrey tam len stál a tváril sa, akoby chcel na niečo prísť. Potom sa otvorili domové dvere a v nich sa objavila Nadine.

„Čo sa stalo, drahý?“

Jeffrey ešte stále zamyslený odvetil:

„Ale, teraz rozmýšľam, či som tomu mladíkovi nezabudol čosi povedať.“

Od Jeffreyho domu je to k Hlavnému mestu ešte šesť míľ. A tak Johnnyho pochopiteľne napadlo, že si musí zaobstaráť iný dopravný prostriedok. Čo aj úspešne vybavil u pána Warmwooda. A tak ste v ten nešťastný deň mohli na prašnej ceste zazrieť starú, roztrasenú dodávku, ako sa tralaláka do mesta.

Ale mýlili by ste sa, ak by ste si mysleli, že taký macher ako Johnny by takým slimačím tempom (i keď väčšiu rýchlosť by tá dodávka asi nezniesla) viedol tento vehikel. A k tomu mal naladené rádio, kde vyhrávali samé staré hity. Zrovna hrali nejaký rock&roll a šoférovi nadskakovala hlava do rytmu, keď asi päť metrov nad ním prehmí malé lietadlo. Zrejme sa pokúša núdzovo pristáť na ceste.

A v tom lietadle, to bol Johnny. Prečo mu ten pán Warmwood nepovedal, že tomu chýba palivo! On sa tak ponáhlal, že si to tiež nejako nevšimol. Až kým mu nezačala blikať červená kontrolka. Okamžite začal klesať a chystal sa pristáť na tej ceste. Len keby nebolo tej dodávky. Vo chvíli, keď bol nad ňou, motor zlyhal a lietadlo sa hnalo vpred len vďaka zotrvačnosti.

Johnny zaujal havarijnú polohu. A potom to prišlo. Dotyk so zemou bol tvrdý. Rameno držiace predné koleso podvozku sa takmer zlomilo a vrtuľa sekala vzduch sotva tridsať centimetrov od povrchu cesty.

Keď dopadli aj zadné kolesá, predok ešte na chvíľu nadskočil nahor a potom sa lietadlo šinulo po všetkých troch kolesách po prašnej ceste rýchlosťou asi 70 míľ za hodinu.

Johnny sa napriamril a ozelenel. Široko ďaleko žiadna prekážka, len priamo pred ním musia stáť dva stromy! Jeden minulo ľavé krídlo o päť centimetrov, druhý o dva a pol. Johnny nestihol ani nič robiť.

Cesta sa ďalej stáčala vľavo. Lietadlo ju opustilo a prihnalo sa k brehu nadol. Johnny opäť zaujal havarijnú polohu.

Bol to breh rieky. Lietadlo čumákom rozčeslo jej hladinu a normálne sa na chvíľu ponorilo. Ale lietadlá sú zväčša vyrobené z ľahkých materiálov a toto okrem Johnnyho ani nič neobsahovalo a tak vo chvíli, keď Johnny zdvihol hlavu, sa kokpit vynoril... a Johnny ofialovel. Mnohých čitateľov by autor asi sklamal, keby sa tam vpredu nenachádzal vodopád.

Johnny sa hneď vrhol na pravé dvere (lebo vpravo bol breh bližšie), ale... ale tie boli asi zaseknuté alebo čo. A tak nimi lomcoval, zatiaľ čo sa lietadlo blížilo k tomu vodnému previsu.

Toto lietadlo nebolo stavané na lety príliš vysoké a to posledné pristátie tiež nebolo zrovna najmäkšie, proste do lietadla tieklo. Johnny si to všimol, až keď mu voda natiekla zvrchu do tenisiek.

Aj napriek potápaniu sa lietadlo nemilosrdne hnalo dopredu a Freeborn sa ešte stále rovnako bezúspešne pokúšal otvoriť pravé dvere. Zostávalo asi 5 metrov. Až vtedy si uvedomil, že palivo nebolo jediné, čo tomuto tu chýbalo. Keď doň nastupoval, šiel ľavými dverami. Pravé boli asi zablokované. Vrhol sa na ľavé dvere...

Teraz nadišiel čas, aby sme si čosi ujasnili o vodopádoch. Keď sa rieka blíži k vodopádu, zvyčajne sa zvýši aj rýchlosť jej toku. To preto, lebo obsah plochy prietoku sa v tom mieste rapídne zmenší. Zvyčajne sa to odrazí na hĺbke. Čiže v mieste, kde sa hladina láme a padá nadol, nie je voda až tak hlboká. Naopak je tomu pod vodopádom.

Takže ani nie meter hlboké dno a klesajúce lietadlo, do ktorého tečie ako do deravého člna, sa asi meter pred previsom stretli. Spodok lietadla sa zadrel do skaly tvoriacej dno a lietadlo so zaškrípaním zastavilo. Vrtuľa už bola vo vzduchu.

A Johnny v tom momente roztvoril dvere. Priamo pred ním sa valili masy vody, ktoré vzápätí strácali pod sebou dno a padali do neznáma. Pohľad na tento jedným smerom sa valiaci živel vniesol do Johnnyho mysle pochybnosti, či to lietadlo ten nápor vydrží. Ten úžasný pohľad by každému vnukol odpoveď, že nie. Johnny sa začal driapať na strechu.

Prečo? Prečo sa toto muselo stať práve jemu? A prečo vlastne lezie na tú strechu? Ale, ak sa nad tým zamyslíte, jeho intuitívne rozhodnutie má predsa len nejaký logický zmysel. Až bude na streche, môže prejsť k chvostu. Tak bude ďalej od vodopádu a bude mať prípadne viac času, ak by sa lietadlo chystalo „vyraziť“ vpred. Viac času na čo? Veď je to blbosť. To by aj tak nezvládol...

Zatiaľ, čo sa driapal na strechu, si nevšimol, že z lietadlom sa čosi deje. Nie, neposúvalo sa. Predok bol stále tam, kde sa zastavil. Posúval sa však chvost. Smerom k pravému brehu. Bližšieho brehu. Lietadlo sa otáčalo!

Jeho pravé krídlo sa vysunulo ponad vodopád. Chvost sa blížil k čiare zlomu. Ale možno skôr ako prevrhne lietadlo do hlbín, narazí na pravý breh.

Johnny sa práve opatrne postavil sa čelo strechy lietadla. V tom momente sa to stalo. Lietadlo sa prestalo otáčať. Jeho chvost vrazil do strmého brehu rieky, čím s ním vznikol akýsi most. Johnny stratil rovnováhu.

Zavrával, dostavila sa závrat'. Zrútiť sa do 50 metrov hlbokého vodopádu predsa nemôže prežiť. Nieкто si pomyslí, 50 metrov, to nemôže byť tak veľa. Nuž, 50 metrov vodorovne nie je to isté ako 50 metrová

výška. Veď desať poschodová budova zväčša nemá ani 30 metrov. A stáli ste už na streche takého vežiaku? 50 metrov znamená zhruba 15 poschodí. Takže niet divu, že Johnymu v tom okamžiku prišlo nevoľno.

Inštinktívne rozťahal ruky a... získal stratenú rovnováhu. Podobal sa teraz na nejakého chodca po lane v cirkuse. Sústredene hľadel do tej obrovskej diaľky, k chvostu lietadla, kam sa po jeho oblej streche hodlal dostať. Bola to jediná cesta k brehu. Ale ak sa tam dostane, čo ďalej? Breh bol strmý a na mieste, kde sa voda rieky lámala, bol tiež strmý, trávou zarastený zráz, ktorý pokračoval kolmým skalným útesom. Na tej trávou zarastenej časti živorila jedna borovica, dosť ďaleko, ale keby sa rozbehol...

Bola tu aj ďalšia otázka. Ako napredovať? Pomaly a opatrne, alebo (ak to lietadlo má v úmysle čím skôr spadnúť) sa bezhlavo rozbehnúť a na konci skočiť?

Pocit závrate bol stále silný. Opatrne sa vydal vpred. Obozretne kládol jednu nohu za druhou. Na jednej strane nechcel pozerieť nadol. No musel. Krútila sa mu hlava. Mal pocit, že ak spraví čo i len malú chybičku, letí. Ale mal by predsa len trochu zrýchliť tempo.

Mal by! Na takto otočené lietadlo vyvíja totiž vodný prúd väčší tlak. To sa predsa učí na fyzike už na základnej škole. Vlny dorážajú na trup lietadla a posúvajú ho k okraju. Spodok so škripotom urobí po dne zo dva ďalšie centimetre. Keď je trecia sila príliš veľká, lietadlo sa začne natáčať.

To už cíti aj Johnny. To nie je v poriadku. Právě krídlo (to, nad vodopádom) pomaly klesá, z vody (ešte pred vodopádom) vypleskne ľavé krídlo... Závrat, nezávrat', je čas bežať.

Čas sa spomalil. Vo vzduchu visela otvorená otázka. Stihne to? Závrat' v tom momente zmizla. Už sa nemusí pozerieť nadol. Pred sebou má chvost lietadla. Všetko ostatné je v jeho očiach rozmazané.

Ešte sedem metrov... Päť... Lietadlo sa prevažuje. Sila vodného prúdu zvíťazila nad trecou silou, poslednou prekážkou voľného pádu. Tri metre!

Čelo lietadla už letí nadol. A on je ešte na streche. Tri metre od brehu!

Predok sa prevážil, chvost trochu vystúpil. V tej chvíli Johnny skočil. Lietadlo už nič hore nedržalo.

Johnny dopadol na brucho na strmý zráz porastený trávou, zvažujúci sa do priepasti. Šmýkal sa po tráve nadol.

Lietadlo sa predom dole rútilo do obrovských más vodnej pary pod vodopádom. Bolo ešte celé. Rýchlo sa stratilo v bielych chuchvalcoch a čo sa s ním stalo ďalej, to už nikto nevie.

A on sa len kízal k bralu, takmer kolmému, vedúcemu k už spodnému toku rieky. Jeho nohy sa ešte zachytili začiatku tej skaly, ale telo sa zotrvačnosťou odrazilo od svahu a keby Johnny rýchlo nevystrel ruky, aby sa

nimi zachytil vyčnievajúceho koreňa tej živoriacej borovice, takmer určite by nasledoval Warmwoodovu starú. Hneď potom nohy povolili a Johnny iba visel pritisnutý k stene, držiac sa iba rukami.

Rozmýšľal, čo ďalej. Bude sa musieť zrejme vytiahnuť a potom sa dajako vyštverať na tento kopec. Asi to bude musieť zvládnuť.

Za ním sa ozval akýsi zvuk, ktorý sa zmenil v rachot prehlušujúci (len o čosi) rachot vodopádu. Johnny sa obzrie a čo nevidí. Kde sa vzal, tu sa vzal, vrtuľník. Určite ho zazreli, lebo šli priamo za ním.

„Hééj...“, zvolal za nimi. „Nemôžete ma odtiaľto dostať?“, musel kričať, aby ho počuli.

Vrtuľník sa vznášal kúsok za ním. Vo vnútri sedeli akýsi chlapi.

„Musím sa dostať do školy!“

„A do ktorej že to školy chodíš?“, spýtali sa tí z tej lietajúcej veci.

„Na gympeľ... Prvý Národný...“

Chlapi sa na seba pozreli a odkričali mu: „Tak to máme pre teba dobrú správu. Nejaký blbec volal, že je tam bomba, takže dnes sa neučí.“

Johnny im iba stihol odkričať: „To je skvelé!“, ale keď chcel zopakovať svoju žiadosť, zistil, že vrtuľník odrachotil preč a už sa nevrátil.

To je skvelé... pomyslel si, ako tam tak ďalej visel. A vyzeralo to, že ho čaká blbý deň.

Napísal: J. Bokor